

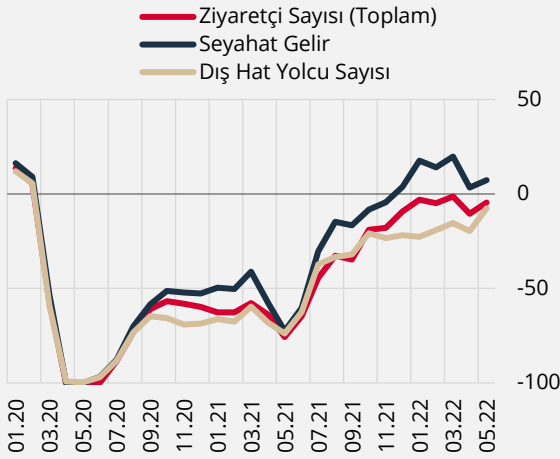
Kutu 2.5

Salgın Sonrası Dönemde Turizm Sektöründe Toparlanmanın Belirleyicileri

Salgın döneminde küresel çapta uygulanan kısıtlamalar ile durma noktasına gelen turizm sektörü aşılmanın yaygınlaşması ve kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılması ile beraber hızlı bir toparlanma eğilimi göstermiştir. Ziyaretçi sayıları ve seyahat gelirleri beklenenin ötesinde bir iyileşme sergilemekte iken 2022 yılının Şubat ayında Türkiye'nin önemli turizm pazarlarından Rusya ve Ukrayna arasında başlayan çatışmalar turizm sektöründeki toparlanmanın seyri açısından aşağı yönlü risk oluşturmuştur. Buna karşın mevcut veriler 2022 yılının ilk yarısı itibarıyla turizm sektöründeki olumlu gidişatın sektöre uğramaksızın devam ettiğine işaret etmektedir. Bu kutuda, salgın sonrası dönemde turizm sektöründe gözlenen toparlanmanın belirleyicileri tartışılmaktadır.

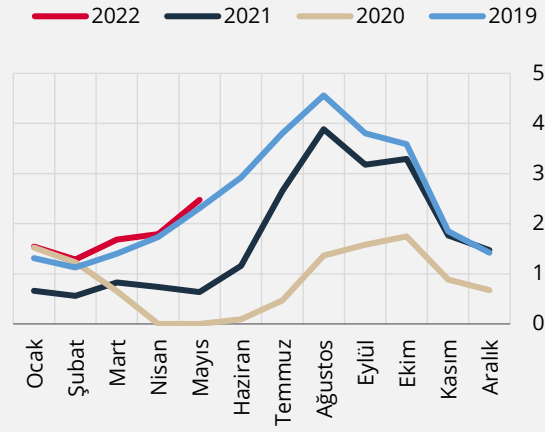
Küresel ölçekte aşılmanın yaygınlaşması ve seyahat kısıtlamalarının kademeli olarak kaldırılmasıyla birlikte 2021 yılının ikinci yarısında turizm sektöründeki toparlanma hızı oldukça yüksek gerçekleşmiş ve 2021 yıl sonu itibarıyla seyahat gelirleri 2019 yılı seviyelerini yakalamıştır (Grafik 1 ve Grafik 2). Bu gelişimde ziyaretçi sayısındaki toparlanmanın yanı sıra ziyaretçi kompozisyonundaki değişim, salgın döneminde artış kaydeden tasarruflar, ziyaretçilerin ortalama harcama ve konaklama sürelerindeki artışlar belirleyici olmuştur.

Grafik 1: Turizm Göstergelerinin 2019 Yılına Kıyasla Değişimi (%)

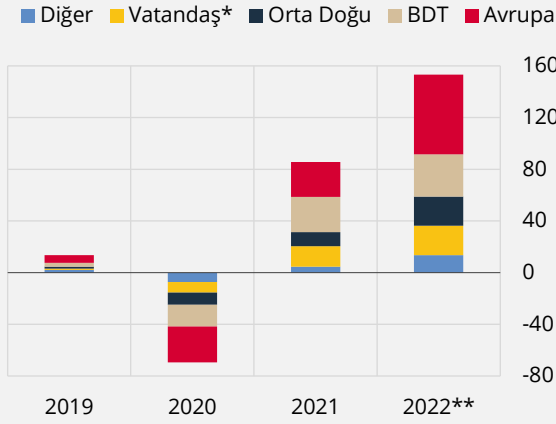
Kaynak: DHMİ, TCMB, TÜİK.

Grafik 2: Seyahat Gelirleri (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB.

Milliyetlerine göre ziyaretçilerin dağılımına bakıldığında, 2021 yılındaki toparlanmaya en yüksek katkının başta Avrupa olmak üzere, Rusya ve Ukrayna'nın içinde bulunduğu Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerinden ve yurt dışında ikamet eden vatandaşlardan geldiği görülmektedir (Grafik 3). 2022 yılının ilk beş ayında BDT bölgesinin sunduğu katkının birikimli etkilerle görece yüksek kalmaya devam ettiği gözlenmekle birlikte, toplam içinde bölge payının gerilediği izlenmektedir. Bu dönemde Avrupa özelinde Alman turist sayısının toparlanmaya katkısındaki artış dikkat çekerken, Orta Doğu bölgesinden gelen turist sayılarındaki artışın katkısı da giderek artmaktadır. Mevsimsellikten arındırılmış veriler Mayıs ayı itibarıyla Avrupa, Orta Doğu ve BDT ülkelerinden gelen turist sayısının salgın öncesindeki seviyesinin üzerine çıktığına, diğer ülkelere gelen yabancı turist sayısının ise salgın öncesindeki seviyesine ulaştığına işaret etmektedir (Grafik 4).

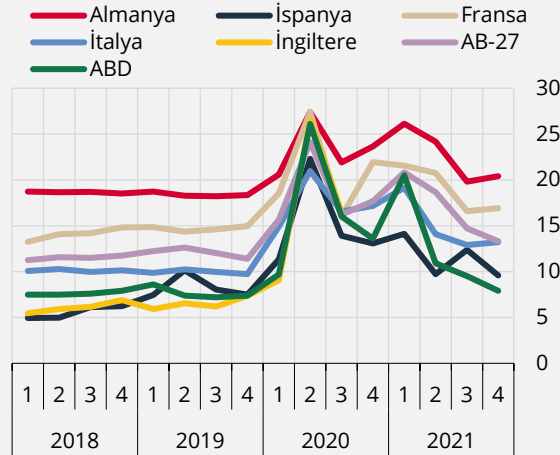
Grafik 3: Ziyaretçi Sayısındaki Değişime Katkılar (%)

Kaynak: TÜİK.

* Yurt dışı ikametli.

** Mayıs ayı itibarıyla 12 aylık birikimli değerlerdir.

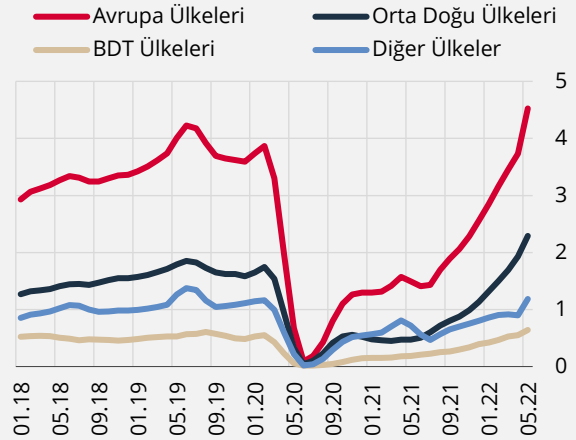
Salgın döneminde özellikle gelişmiş ülkelerde uygulanan destekleyici maliye politikaları neticesinde tasarruf oranlarında salgın öncesi döneme kıyasla meydana gelen artış, kısıtlamalar nedeniyle ertelenen güçlü talebi destekleyen önemli bir diğer unsur olmuştur (Grafik 5). Bunların yanı sıra, salgın döneminde artan kişi başı geceleme sayısı ve ortalama harcamaların salgın sonrası dönemde de salgın öncesine kıyasla daha yüksek bir seviyeye taşınmış olması seyahat gelirlerine olumlu yansımıştır (Grafik 6).

Grafik 5: Gelişmiş Ülkelerde Tasarruf Oranları* (%)

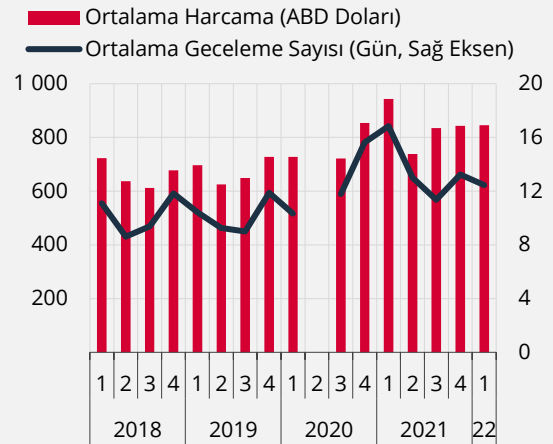
Kaynak: EuroStat, U.S. Bureau of Economic Analysis.

* Hanehalkı tasarruflarının haracanabilir gelirlere oranı.

Mayıs ayı itibarıyla ülkemizi ziyaret eden toplam ziyaretçi sayısı 12 aylık birikimli olarak 37,9 milyon kişiye, seyahat gelirleri 26,2 milyar dolara yükselmiştir. Mevsimsel düzeltilmiş veriler Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışmalara karşı ziyaretçi sayısının yıl başından bu yana seviyesini koruduğunu ima etmektedir. Salgın sonrasında turizm sektöründeki toparlanmada önemli rol oynayan ve 2021 yılında toplam içindeki paylarını belirgin olarak artıran Rus ve Ukraynalı turist sayısında çatışma başladıktan sonra düşüş olmakla birlikte Avrupa ve Orta Doğu ülkelerinden gelenlerin sayısında gözlenen artışlar ile bölgesel kayıpların telafi edildiği görülmektedir. Mevcut veriler 2022 yılının ilk yarısı itibarıyla turizm sektöründeki olumlu gidişatın sektöre uğramaksızın devam ettiğine ve süregelen toparlanma eğiliminin üçüncü çeyrekte de süreceğine işaret etmektedir.

Grafik 4: Ziyaretçi Sayısı (Mevsimsellikten Arındırılmış, 3 Aylık Hareketli Ortalama, Milyon Kişi)

Kaynak: TCMB, TÜİK.

Grafik 6: Ortalama Harcama ve Geceleme Sayısı

Kaynak: TÜİK.